

Täysistunto

Tiistai 10.12.2024 klo 22.10—1.47

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 121/2024 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 19/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

Keskustelu

1.02 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Kun hallitus aloitti työnsä, se julisti seuraavia asioita: lasketaan polttoaineen hintaa, edistetään kotimaisen biokaasun kysyntää ja kolmanneksi ei lisätä kustannuksia maa- ja metsätalouteen. Näistä lupauksista jokainen rikotaan. Äsken puhuimme päästökaupasta, ja nyt puhumme jakeluelvoitteesta, joka konkreettisesti vaikuttaa kaikkiin näihin kolmeen.

Otetaanpa esimerkiksi tämä polttoaineen hinta. Hallitus päätti luoda jakeluelvoitteille epätasaisen nousu-uran, joka vaikuttaa siten, että vuonna 2028 jakeluelvoite nousee yhdellä kertaa 37 prosenttia. Polttoaineen hintaa ei ole laskettu, tosiasiasa polttoaineen hinta on suhteessa korkeampi kuin kesäkuussa 22, milloin se oli kalleimmillaan 2,5 euroa litralta. Verrattuna sen hetken maailmanmarkkinahintaan diesel saisi maksaa 1 euro 40 senttiä tällä hetkellä. Tosiasiasa pumppuhinta on 1 euro 70 senttiä.

Toisena kohtana on sitten tämä biokaasu. Hallitus on päättänyt alentaa uusiutuvien polttoaineitten lisävelvoitetta, mikä heikentää dramaattisesti biokaasun kysyntää. Vetypolttoaineita ajetaan kuin käärmettä pyssyyn, ruotsalainen biokaasuuala kiittää tästä suomalaisesta hallinnosta tällä hetkellä, ja suomalainen tietysti kärsii.

Kolmanneksi maa- ja metsätalouden osa: Lakiin on sisällytetty niin sanottu joustomekanismi, jonka pitäisi teoriassa antaa vaihtoehtoisia tapoja täyttää jakeluelvoitetta, mutta käytännössä tämä jousto ei toimi. Vain murto-osan elikkä yhden prosentin voi maankäyttösektorin toimista laskea mukaan.

Kun äsken käsitelimme päästökauppaa ja sen kustannuksia maatalouteen ja asiantuntijakuulemisessa olemme päätyneet 60:stä 200 miljoonaan euroon vuositasolla, niin tämän joustomekanismin kautta maaseutu voi saada korkeintaan 40 miljoonaa, maankäyttösektori voi saada 40 miljoonaa tuloa tämän joustomekanismin kautta, ja silloin päästötonnin hinta olisi sama elikkä 40 versus 60—200 miljoonaa. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että aina vähimmäissäkin tapauksessa maataloudelle tulee 20 miljoonan lisälasku.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2024 vp

Ja nyt päästään suurimpaan ongelmaan, nimittäin tähän joustomekanismiin sisältyvään kaksoislaskentaan. Otetaan esimerkki: Jos viljelijä vähentää hiilidioksidipäästöjään kymmenen tonnia, vain viisi tonnia lasketaan hyväksi, loput viisi tonnia jäävät hyödyntämättä. Toisin sanoen viljelijän tekemästä työstä puolet menee valtiolle ilman, että hän saa siitä mitään hyvitystä. Tämä on täysin kohtuutonta. Tilanne on järjetön myös teollisten toimijoiden osalta. Jos nestekaasua korvataan biokaasulla, pitää biokaasua tuottaa kaksinkertainen määrä, jotta se hyväksytään velvoitteen täyttämiseksi. Tämä vie täysin biokaasun tuottamisen kannattavuuden fossiilisten polttoaineiden korvaajana.

Entäs metsätalous? Esimerkiksi metsälannoituksella saatu hiilensidonnan hyöty joudutaan laskemaan tuplana, kaksinkertaisena työnä, vaikka todellinen vaikutus olisi jo mitattu ja todennettu. Tämä ei ole joustavaa, niin kuin nimi sanoo, joustomekanismi, tämä ei ole joustavaa, vaan tämä on kohtuutonta. Maa- ja metsätalouden yrittäjät saavat tästä lisää kustannuksia mutta eivät mitään vastinetta, ja tätä minä en voi hyväksyä.

Arvoisa puhemies! Kaikki tämä tekee yhdestä asiasta selvän: Tämä hallitus ei ymmärrä maa- ja metsätalouden arkea. Jos halutaan tukea kotimaisia biokaasu- ja uusiutuvien investointeja, tämä lakiesitys vie täysin väärään suuntaan.

Ehdotan vastalauseen 1 mukaista lausumaehdotusta: ”Eduskunta edellyttää, että taakanjakosektorin teollisiin toimijoihin, joilla saavutettava päästövähennys on tarkasti määriteltävissä, ei sovelleta varmuuskertoimia, vaan kerroin on näillä toimijoilla aina yksi.” — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

1.07 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos edustaja Mehtälälle. Oma agrominen ymmärrykseni ei noin yksityiskohtiin riitä, mutta pysyn hieman yleisemmällä tasolla.

Hallituksen esityksen myötä jakeluelvoite on tosiaan vuonna 2028 nousemassa 8,5 prosenttiyksikköä eli peräti yli 37 prosenttia. Keskusta katsoo tämän yhdistettynä hallituksen kiirehtimään päästökaupan käyttöönottoon vuonna 27 johtavan vuosikymmenen loppupuolella ennenkokemattomaan liikennepolttoaineiden hintojen nousuun. Saadut asian tuntijalausunnot ovat vahvistaneet tämän tulkinnan oikeaksi. Jakeluelvoitteen epätasainen nousu-ura yhdistettynä päästökaupan käyttöönottoon tulee nostamaan merkittävästi liikennepolttoaineiden hintoja.

Jakeluelvoitteen toistuvat muutokset tekevät investointiympäristöstä arvaamattoman. Investoinnit kotimaiseen uusiutuvaan polttoainetuotantoon uhkaavat jäädä jopa toteutumatta tai ainakin aivan liian vähäisiksi. Kaikkien tavoitteena tulee olla se, että uusiutumattomasta tuontipolttoainetta korvataan mahdollisimman paljon ja mahdollisimman nopeasti uusiutuvilla kotimaisilla polttoaineilla niin tieliikenteessä kuin kaikkialla muuallakin.

Arvoisa puhemies! Keskusta olisi antanut kotimaisen uusiutuvan polttoaineen jakeluelvoitteelle tasaisemman ja kannustavamman nousu-uran. Nyt hallitus suosii vetyhankkeita, kuten edustaja Mehtälä tässä hyvin toi esille, muun uusiutuvan polttoainetuotannon kustannuksella. Kalliiden synteettisten polttoaineiden lisäelvoite on omiaan nostamaan myös pumppuhintoja. Vety on yksi tulevaisuuden vaihtoehtoista, se on selvää, mutta se tulevaisuus on vielä aika kaukana.

Keskustan mielestä fossiilisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla tulee tehdä kustannustehokkaasti eikä yksittäistä polttoainetyyppiä suosien. Nyt todennäköinen skenaario

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2024 vp

on se, että myös uusiutuvat komponentit tulevat olemaan suurelta osin tuontitavaraa, kun kotimaista tuotantoa ei näillä päätöksillä saada riittävällä tavalla käyntiin. Keskusta katsoo kustannusten hillinnän ja biokaasuinvestointien turvaamisen kannalta vähimmäisratkaisun olevan niin kutsutun ylitäyttömahdollisuuden salliminen määräajaksi vuosille 25—27.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Mehtälän tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

1.10 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys jakeluelvoitteen alentamisesta vuosille 2025—2027 on vakava riski paitsi ilmastotavoitteille myös Suomen taloudelle ja investointiympäristölle.

Uusiutuvien polttoaineiden markkinat perustuvat sääntelyyn, ja jakeluelvoite on ollut keskeinen ohjauskeino liikenteen päästöjen vähentämisessä. Jakeluelvoitteen ennakoitavuus ja asteittainen nousu ovat olleet välttämättömiä investointien turvaamiseksi kotimaiseen biokaasuun, biopolttoaineisiin ja synteettisiin polttoaineisiin. Nyt esitettyjen tasojen laskeminen sekä kehittyneiden polttoaineiden lisävelvoitteen alentaminen vaarantavat miljardiluokan investoinnit ja heikentävät alan toimijoiden luottamusta poliittisen ympäristön vakauteen.

Varsinkaan tässä haastavassa taloustilanteessa meillä ei ole tähän varaa. Hallituksen esityksen taloudelliset riskit ovat merkittävät. Esityksen arvioidut päästöjen kasvut, jopa viisi megatonnia vuoteen 2030 mennessä, asettavat Suomen vaaraan joutua maksamaan merkittäviä päästömaksuja ja palauttamaan EU:n elpymisrahaston varoja. On huolestuttavaa, että hallituksen esitys painottaa lyhytaikaisia polttoainehinnan laskuja mutta sivuuttaa pitkän aikavälin kustannukset sekä valtiolle että yrityksille.

Hallituksen esitykseen sisältyy investointien kannalta kriittisiä ongelmia. Se saattaa johdattaa biopolttoaineiden ja biokaasun tuotantoinvestointien lykkääntymiseen tai pahimmillaan peruuntumiseen. Korkealla pysyttelevä korkotaso yhdistettynä epävarmaan sääntelyyn jarruttaa uusia investointeja. EU:n päästötavoitteiden kiristyessä Suomen on vaikea kilpailla kansainvälisillä markkinoilla ilman vakaita investointiehtoja.

Ehdotus vaikuttaisi negatiivisesti myös ympäristötavoitteisiimme. Sen aiheuttama päästöjen kasvu olisi vastoin kansallisia ja EU-tason ilmastotavoitteita. Lisävelvoitteen leikkaaminen vähentää biokaasun ja muiden kehittyneiden polttoaineiden markkinoita. Suomen tulee harjoittaa ilmasto- ja energiapolitiikkaa, joka tarjoaa ennakoitavuutta, vähentää päästöjä ja turvaa kotimaiset investoinnit. Nyt käsillä oleva lakiesitys vaarantaa kaikki nämä tavoitteet. Suomen taloudellinen menestys ja ilmastositoumukset ovat riippuvaisia siitä, että jakeluelvoitteen tasoa ei lasketa.

Arvoisa puhemies! Teen valiokunnan mietinnön vastalauseen 2 mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

1.13 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Viitala edellä kuvasi, tämä esitys on todella haitallinen teollisuudelle ja investoinneille, mutta ennen kaikkea tämä esitys on haitallinen ilmastolle. Esitys vaikuttaa negatiivisesti liikenteen päästövähennystavoitteen saavuttamiseen ja vaarantaa osaltaan Suomen ilmastotavoitteet, niin EU:n kuin kansallisella tasolla. Liikenteen päästövähennysten toteutumisen ja investointiympäristön ennakoita-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2024 vp

vuuden kannalta on välttämätöntä, että jakeluelvoitteen taso palautetaan kasvu-uralle kohti vuotta 2030. Kuten hallituksen esityksessäkkin todetaan, kehittyneiden biopolttoaineiden ja biokaasun jakeluelvoitteeseen tehtävät muutokset lisäävät epävarmuutta, mikä heijastuu negatiivisesti niihin tehtäviin investointipäätöksiin. Tämä ei ole viisasta eikä kestävää politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Jakeluelvoitteen tason alentaminen yhdistettynä kaikkiin muihin heikennyksiin, joita tähän esitykseen sisältyy, uhkaa kasvattaa Suomen päästöjä noin viisi miljoonaa tonnia, ja kun ottaa huomioon kaikki muut heikennykset, joita Orpon hallitus on tehnyt ja on tekemässä liikenteen ilmastotoimiin, päästövelka kasvaa entisestään. Samaan aikaan, kun ilmaston kuumenemisen seuraukset näkyvät yhä selvemmin myös meillä Suomessa, Orpon hallitus on todella valinnut olla tämän maan historiassa ensimmäinen, joka tietoisesti ja merkittävästi omilla päätöksillään kasvattaa Suomen ilmastopäästöjä. Tämä on täysin väärä suunta.

Kannatan edustaja Viitalan tekemiä esityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

1.14 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Esittelin tämän mietinnön ensimmäisessä käsitteilyssä varsin juurta jaksuen sen, mitä siinä 10 minuutissa ehti, ja kävin näitä eri näkökulmia läpi tästä hallituksen esityksestä. Tämähän on myös varsin monimutkainen paketti ja sisältää erilaisia ristiinvetoja, niin kuin myös jo aikaisemmista puheenvuoroista on käynyt ilmi, myös eri energiamuotojen välillä, koska siinä joudutaan hakemaan tasapainoa esimerkiksi liikennesähkön tai sitten muiden uusiutuvien, biopohjaisten polttoaineiden välillä, yhden esimerkin vain mainitakseni.

Ensinnäkin tähän jakeluelvoitteen nousuun. Kun tässä aikaisemmin keskustan puheenvuoroissa viitattiin tähän, että jakeluelvoite tulee nousemaan vuonna 28, niin unohdettiin nimenomaan se, että suurin piirtein ensi töiksi noin vuosi sitten nimenomaan laskettiin jakeluelvoitteen tasoa, joka tulee voimaan vuodelle 24 eli kuluvalle vuodelle. Nyt jakeluelvoite on 13,5:ssä tänä vuonna, kun se olisi noussut huomattavasti, jos me ei oltaisi jo tehty siitä uudistusta polttoaineen hinnassa noin parikymmentä senttiä litralta. Idea on se, että me laskettiin se alas 13,5 prosenttiin ja me maltillisesti nostetaan tätä yleistä velvoitetta 16,5 prosenttiin ja sieltä sitten edespäin tämän hallituskauden ajaksi. Samalla me ollaan tehty myös muita toimia, kuten laskettu polttoaineveroja, ja sitten, kuten tässä päästökauppa esityksessä oli, lausuman kautta ammattidiesel otetaan käyttöön vuoteen 2027 mennessä.

Tähän esitykseen sisältyy tämä vetykomponentti eli tämä välituotevety. Se kuuluu itse asiassa näihin muuta kuin biologista alkuperää oleviin polttoaineisiin, näihin RFN-BO:ihin, missä on laskettu 1,5 prosenttia ennen vuotta 2030, ja tämä välituotevety olisi 0,5 prosenttia. Ei se nyt ihan valtavaa ole, mutta sillä pyritään kuitenkin kannustamaan vetytalous ja nimenomaan jalostavan teollisuuden investointeihin ja korkean jalostusarvon vientiin. Omasta mielestäni se on ihan paikallansa.

Mitä tulee tähän joustomekanismiin, niin tämähän otetaan nyt käyttöön. On totta, että se maankäyttösektorin yhden prosentin jyvitys on sinänsä pieni, mutta ideana lienee se, että jos siinä saadaan positiivisia tuloksia, niin tämä on nähtävissä ikään kuin pilotointina ja siten voidaan tarkastella ja ottaa lisää mukaan. Samaten tässä kaksoislaskennassa varsinkin liittyen hiilensidontaan me itse asiassa tehtiin kirjaus tähän mietintöön, että ”mekanismista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 132/2024 vp

saatujen kokemusten perusteella nyt ehdotettua kerrointa tulee tarvittaessa jatkossa alentaa”. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.